

Χρήση Σχολικής Βιβλιοθήκης

Από Ομάδα Σχολικών Βιβλιοθηκariών
Λεμεσού

Για την εργασία αυτή συνεργάστηκαν τέσσερις συνάδελφοι που εργάζονται σε σχολικές Βιβλιοθήκες της Λεμεσού, και έγινε μέσα στα πλαίσια των Σεμιναρίων Βιβλιοθηκονομίας που διοργανώνει το Υπουργείο Παιδείας Κύπρου. Από την εργασία αυτή φαίνεται καθαρά ότι είναι απαραίτητη μια νέα προσέγγιση για τη λειτουργία και τη χρήση της σχολικής Βιβλιοθήκης.

Η σχολική βιβλιοθήκη αποτελεί ζωτικό μέρος του κύκλου εργασιών κάθε σχολείου. Καλύπτει όλους τους τομείς γνώσεως, ή έστω του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος των μαθητών. Έχει σκοπό την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου κοινού. Βοηθά τους καθηγητές στη διδασκαλία τους και τους μαθητές στα μαθήματά τους. Δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να λύσει τις απορίες του, να αποκτήσει περισσότερες εγκυκλοπαιδικές γνώσεις και να ευρύνει την αντίληψή του. Προσφέρει πνευματική ψυχαγωγία και ενημέρωση πάνω στις επιστημονικές και άλλες εξελίξεις.

Σήμερα στη Λεμεσό έχουμε 21 Γυμνάσια και Λύκεια. Σ' όλα αυτά τα σχολεία υπάρχει αίθουσα βιβλιοθήκης ή κάποιος χώρος που ονομάζεται Βιβλιοθήκη, αλλά δεν αξιοποιείται σωστά. Όλα αυτά τα σχολεία έχουν ικανοποιητικό αριθμό βιβλίων, που θα μπορούσαν να είναι πολύ χρήσιμα στους μαθητές και τους καθηγητές αν είχαν κάποια πρόσβαση σ' αυτά. Αυτό, δυστυχώς δεν γίνεται γιατί λείπει το πιο απαραίτητο στοιχείο για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης. Λείπει η ψυχή της, που δεν είναι άλλη από την παρουσία του βιβλιοθηκάρου. Τα Σχολεία μας δεν έχουν βιβλιοθηκάρους. Κατά κανόνα και με εξαίρεση δυο σχολεία, συγκεκριμένα του Α' Λανιτείου Λυκείου και της Τεχνικής Σχολής, ένας επιμελητής της Γραμματείας, εκτός από τα άλλα καθήκοντά του είναι υπεύθυνος και για τη βιβλιοθήκη. Η ευθύνη αυτή, συνήθως περιορίζεται στο άνοιγμα της βιβλιοθήκης το μεγάλο διάλειμμα και στο δανεισμό βιβλίων. Με το άνοιγμα της βιβλιοθήκης για είκοσι ή τριάντα λεπτά δεν μπορούμε να πούμε ότι το σχολείο έχει βιβλιοθήκη και εξυπηρετεί τους μαθητές και τους καθηγητές. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη της βιβλιοθήκης μέσα στο σχολικό χώρο είναι ο βιβλιοθηκάρος. Πρέπει ένας τουλάχιστο βιβλιοθηκάρος να είναι διορισμένος σε οργανική θέση με το ανάλογο status και με πλήρη απασχόληση σε κάθε ένα σχολείο. Ο βιβλιοθηκάρος αυτός θα

έχει την απαραίτητη μόρφωση ή πείρα αλλά βασικά την αγάπη για το επάγγελμα που ορθά θεωρείται το ευγενικότερο επάγγελμα. Χωρίς το βιβλιοθηκάριο δεν μπορούμε να μιλούμε για σχολική βιβλιοθήκη. Ο διορισμός προσοντούχου προσωπικού σε θέσεις σχολικών βιβλιοθηκαρίων θα ήταν το πρώτο βήμα για τη δημιουργία βιβλιοθηκών ισάξιων εκείνων των ανεπτυγμένων χωρών. Και είναι γνωστό ότι στο εξωτερικό δίνουν μεγάλη σημασία στο θεσμό της βιβλιοθήκης για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό. Έχοντας το αναγκαίο προσωπικό η σχολική βιβλιοθήκη θα πρέπει να έχει ωράριο λειτουργίας που να συμπίπτει με τις ώρες λειτουργίας του σχολείου. Ο μαθητής ή ο καθηγητής θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη οποιαδήποτε ώρα είτε κατά τη διάρκεια διαλειμμάτων είτε κενών ωρών. Ο χρόνος του μαθητή αξιοποιείται καλύτερα στη βιβλιοθήκη την οποία μπορεί να χρησιμοποιεί είτε σαν αναγνωστήριο είτε για να δανειστεί βιβλία.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να τονίσουμε ότι η λειτουργία της βιβλιοθήκης του Α' Λυκείου κατά τις απογευματινές ώρες είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα αναγνώρισης της αναγκαιότητας της χρησιμοποίησης και αξιοποίησης του υλικού που υπάρχει, τόσο από τους μαθητές και εκπαιδευτικούς, όσο και από το κοινό γενικότερα.

Η απόφαση διορισμού προσοντούχου προσωπικού για τη λειτουργία ορισμένων βιβλιοθηκών κατά τις απογευματινές ώρες, πάνω σε δοκιμαστική βάση θα αποδειχθεί πραγματικά ωφέλιμη. Αυτό δείχνει το γνήσιο ενδιαφέρον για την αναγκαιότητα αξιοποίησης των σχολικών βιβλιοθηκών από μέρους των υπευθύνων.

Σκοπός μιας βιβλιοθήκης είναι η εξυπηρέτηση συγκεκριμένου κοινού. Στην περίπτωση μας η σχολική βιβλιοθήκη σκοπό έχει να εξυπηρετεί τους μαθητές και τους καθηγητές. Βοηθά τους μαθητές να συλλέγουν αυτενεργά πληροφορίες, να είναι σε θέση να κριτικάρουν αντικειμενικά και να σχηματίζουν δική τους σωστή γνώμη. Για να εμπλουτίζεται όσο το δυνατό καλύτερα, για το συμφέρον των αναγνωστών, πρέπει να συνεργάζονται η διεύθυνση του σχολείου, οι καθηγητές και ο βιβλιοθηκάριος. Οι εισηγήσεις των ίδιων των μαθητών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, καθώς και η ζήτηση συγκεκριμένου υλικού από τους αναγνώστες. Η βιβλιοθήκη, εκτός από τη σφαιρική μόρφωση πρέπει να προσφέρει και ψυχαγωγία και όχι να καταντά χώρος για να αποπέμπονται τιμωρημένοι μαθητές.

Το υλικό που χρειάζεται να υπάρχει στη βιβλιοθήκη δεν περιορίζεται μόνο στα βιβλία και τα περιοδικά. Η βιβλιοθήκη στο εξωτερικό έχει μετονομαστεί από Library σε Media Centre, δηλαδή Κέντρο Πληροφόρησης και περιλαμβάνει όλα τα εποπτικά μέσα όπως τηλεόραση, Video, κασέτες, δίσκοι, διαφάνειες και τα μηχανήματα προβολής τους. Ο βιβλιοθηκάριος έχει καθήκον να αξιοποιεί αυτό το υλικό και η αξιοποίησή του αρχίζει με τη σωστή οργάνωση που θα φροντίσει να κάνει στη βιβλιοθήκη. Όλο το υλικό θα πρέπει να είναι ορθά τοποθετημένο, ταξινομημένο

και με καταλογογράφηση. Η ανεύρεση του στοιχείου που ζητά ο χρήστης πρέπει να είναι και εύκολη και γρήγορη. Η ελαχιστοποίηση του χρόνου στην εύρεση ενός στοιχείου είναι σημαντική, ειδικά για το μαθητή που ο χρόνος του είναι περιορισμένος και πολύτιμος. Μια καλά οργανωμένη βιβλιοθήκη που συμβαδίζει με την πρόοδο και την εξέλιξη πρέπει να προσφέρει την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές είναι σήμερα απαραίτητοι για την καλύτερη λειτουργία μιας βιβλιοθήκης γιατί βοηθούν το βιβλιοθηκάριο στο πολύπλευρο έργο του και δίνουν νέες διαστάσεις στις δυνατότητες αξιοποίησης υλικού.

Ένα στοιχείο απαραίτητο για την προσέλκυση των μαθητών στη βιβλιοθήκη είναι και το περιβάλλον. Η αίθουσα διαρρυθμίζεται ανάλογα με τα έπιπλα που υπάρχουν με τον πιο άνετο τρόπο για να γίνεται ευχάριστη η παραμονή εκεί. Η διακόσμηση της αίθουσας συμπληρώνεται με έργα των ίδιων των μαθητών, όπως πίνακες ζωγραφικής που έχουν βραβευτεί σε διάφορους διαγωνισμούς, κατασκευές από πηλό, πέτρες και άλλα υλικά, μακέττες μεγάλων μνημείων που έγιναν από μαθητές στο μάθημα του Τεχνικού Σχεδίου και άλλα. Τα περιοδικά που ελκύουν ιδιαίτερα την προσοχή των μαθητών καθώς και τα νέα βιβλία τοποθετούνται σε περίοπτη θέση μέσα στη βιβλιοθήκη. Τοποθετούνται ευδιάκριτοι οδηγοί στα ράφια για την άμεση εύρεση του ζητούμενου και έτσι ο μαθητής αυτοεξυπηρετείται κερδίζοντας χρόνο.

Οι εκθέσεις βιβλίων, με την ευκαιρία επετειακών εκδηλώσεων όπως της Ημέρας Μνήμης Μακαρίου, 25ης Μαρτίου, 1ης Απριλίου, Γιορτής της Μητέρας, Ημέρας της Δημοκρατίας, 28ης Οκτωβρίου και άλλων, συμβάλλουν θετικά στην προσέλκυση μαθητών και καθηγητών στη βιβλιοθήκη. Έχει καθιερωθεί σε αρκετά σχολεία με επιτυχία ο θεσμός της έκθεσης χριστιανικού βιβλίου, το άνοιγμα της οποίας γίνεται την 30ή Ιανουαρίου, ημέρα των Γραμμάτων.

Για να εκπληρώσει το έργο της η σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να χρησιμοποιείται όσο γίνεται περισσότερο από τους μαθητές. Σήμερα, είναι κοινή ομολογία, πως οι σχολικές βιβλιοθήκες δεν έχουν το ίδιο αναγνωστικό κοινό όπως τα προηγούμενα χρόνια. Η κίνηση, όσο πάει και λιγοστεύει και αυτό φαίνεται από τις στατιστικές που κρατάμε κάθε μέρα. Προσπαθήσαμε να βρούμε τους λόγους που απομάκρυναν τα παιδιά και τους καθηγητές από τη σχολική βιβλιοθήκη. Καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα: Οι πιο πολλοί έχουν στα σπίτια τους τη δική τους βιβλιοθήκη και απαραίτητα μια σειρά από μικρές εγκυκλοπαίδειες, λεξικά καθώς και σχετικά βοηθήματα για τη μελέτη των μαθημάτων τους. Άλλος παράγων είναι η έλλειψη χρόνου από μέρους των μαθητών, ιδιαίτερα του Λυκείου. Η προπαρασκευή τους σε φροντιστηριακά μαθήματα για την κατάκτηση μιας θέσεως στα Ανώτερα Πανεπιστήμια και Σχολές του εξωτερικού καθώς και της Κύπρου απαιτεί χρόνο πολύ. Για παράδειγμα, στο

Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο και στην Παιδαγωγική Ακαδημία εισέρχονται, λόγω του περιορισμένου αριθμού των θέσεων, οι άριστοι μαθητές μεταξύ των αρίστων, και αυτό προϋποθέτει άκληρή δουλειά. Άλλος λόγος απομάκρυνσης των παιδιών από τις σχολικές βιβλιοθήκες είναι η διάδοση της τεχνολογίας και η αλλαγή του τρόπου ζωής που ακολούθησε. Το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και το Video κατέλαβε σχεδόν όλο τον ελεύθερο χρόνο της οικογένειας. Όπως λέγεται, σήμερα τη νέα γενιά την πλάθει η τηλεόραση. Όμως εμείς θα προσπαθήσουμε να αλλάξουν τα πράγματα. Ο μαθητής πρέπει να αγαπήσει το βιβλίο και το διάβασμα γιατί αυτό τον βοηθά στην πνευματική του καλλιέργεια. Η αγάπη για το βιβλίο πρέπει να καλλιεργείται στο παιδί από το Δημοτικό Σχολείο και πριν ακόμα.

Πηγαίνοντας στο Γυμνάσιο ο μαθητής, από τις πρώτες κιόλας μέρες πρέπει να μάθει που βρίσκεται η βιβλιοθήκη του Σχολείου του, όπως μαθαίνει πού βρίσκεται η τάξη του. Όλοι οι μαθητές με βάση ένα πρόγραμμα πρέπει να οδηγηθούν στη βιβλιοθήκη και να ξεναγηθούν από το βιβλιοθηκάριο με μια μικρή εισαγωγή πάνω στη λειτουργία, τη χρήση της βιβλιοθήκης και το σύστημα δανεισμού. Η εξοικείωση του μαθητή με το σύστημα ταξινόμησης και καταλογογράφησης θα τον βοηθήσει να κινείται άνετα στο χώρο της βιβλιοθήκης. Πρέπει να αντιληφθεί μόνος του ότι για να επιτύχει τους στόχους του και να εκπληρώσει τα όνειρά του πρέπει να επεκταθεί πιο πέρα από τα σχολικά βιβλία που είναι υποχρεωμένος να διαβάζει. Για να εμπλουτίσει τις γνώσεις του, ή ακόμα και για την προσωπική του ψυχαγωγία θα μπορεί να καταφεύγει στη βιβλιοθήκη όπου θα βρει το υλικό που τον ενδιαφέρει, γιατί μια βιβλιοθήκη είναι ένα εργαστήριο για έρευνα και αυτομάθηση για τον καθένα από μας.

Αυτές ήταν οι απόψεις μας όσον αφορά τη χρήση των σχολικών βιβλιοθηκών και την αποδοτικότερη λειτουργία και προσφορά τους για το καλό της παιδείας μας και του τόπου μας,

Συνεργάστηκαν:

Δήμητρα Ιωαννίδου (Γυμν. & Λύκειο Πολεμιδιών) - Γαβριέλλα Παναγίδου (Λύκ. Αγ. Νικολάου) - Νίκη Μπότσαρη (Τεχνική Σχολή) - Μαρία Γιάννακα (Α' Λανίτειο Λύκειο).